

Галина ГОЛУБЕЦЬ

**ВИСТАВКИ МУЗЕЮ ЕТНОГРАФІЇ
ТА ХУДОЖНЬОГО ПРОМИСЛУ
ІНСТИТУТУ НАРОДОЗНАВСТВА
НАН УКРАЇНИ
у 2012 році**

У статті висвітлюється виставкова робота Музею етнографії та художнього промислу Інституту народознавства НАН України у 2012 році. Упродовж року було проведено виставки з фондової колекції плаката, організовано презентації вітчизняного і зарубіжного народного та професійного декоративно-ужиткового мистецтва, показано твори живопису, графіки, художньої фотографії, роботи учнів та студентів мистецьких закладів.

Ключові слова: Музей етнографії та художнього промислу Інституту народознавства НАН України, виставки, 2012 рік.

© Г. ГОЛУБЕЦЬ, 2012

Музей етнографії та художнього промислу Інституту народознавства НАН України (МЕХП), як і кожен музей, є неповторним культурним осередком зі своєю історією, традиціями та формами повсякденної діяльності. Впродовж століть він зберігає скарби, безцінні надбання, які потрапили до збірки завдяки щедрим дарункам жертводавців, меценатів, людей, небайдужих до творення скарбниці національної культури.

Окрім важливої місії збереження та популяризації музейних колекцій, МЕХП провадить активну виставкову роботу, запрошуючи львів'ян та гостей міста на зустріч з музейними пам'ятками, творами сучасного образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва, виробами народних та самодіяльних митців, творами зарубіжних художників, працями дитячих мистецьких шкіл тощо. Не став винятком і 2012 рік, впродовж якого в експозиційних залах МЕХП відбулося чимало цікавих і самобутніх виставкових проєктів (22 вернісажі). Загалом у музеї побувало 15095 відвідувачів, частина з них прослухала 263 екскурсії.

Першою з-поміж мистецьких подій року, у січні, в час Різдвяних свят, стала виставка ляльок-мотанок Оксани Смереки-Малик — лялькарки, писанкарки, поетеси і директора Художнього ліцею при Львівській національній академії мистецтв (ЛНАМ). Мисткиня продемонструвала галерею колоритних образів. Авторка формує каркасну ляльку-мотанку, поєднуючи традицію і новаторство, втілює у творах власний темперамент, внутрішню енергію. Вона немов би йде за матеріалом: його колір, фактура підказують характер компонованого портрета.

О. Смерека-Малик не ставить за мету відтворення якогось регіонального етнографізму. Її творчість представлена трьома основними циклами. Найяскравіший і колоритний — «Карпатія: дівки, газдині, молодіці» — це те, що пов'язує її з гуцульською любов'ю, де необхідне її відчуття народних архетипів. Другий, не менш яскравий — «Львів'янки — пані і панянки», урбанізовані, майже французьки, вимагають пастельних кольорів, їх сукні можуть бути моделями для творення сучасного одягу. До третього циклу відносяться ляльки зі світу природи — «Пори року», «Маків цвіт», «Сни серпневого поля», «Лісова пісня» та інші. Вбрання та емоційний настрій авторської ляльки О. Смереки-Малик твориться спонтанно, як і поезія, що несе в собі глибокі знання наших витоків. У квітні 2011 р. під час Великодніх свят О. Смерека-Малик спільно з майстринею з Черкаса Л. Теліженко на пл. Ри-

нок у Львові створила трьохметрову ляльку-мотанку, що увійшла до Книги рекордів України (Іл. 1).

Серед сіневих вернісажів помітне місце зайняла виставка малярства Миколи Могилата — львівсько-го митця, викладача Львівського державного коледжу декоративного та ужиткового мистецтва ім. І. Труша. Автор репрезентував свої твори як мистецький підсумок, приурочений до 50-ліття від дня народження. Випускник Одеського художнього училища ім. Грекова, член НСХУ, учасник міжнародних та регіональних виставок, творчу працю він розпочав у 1981 році. Улюблена тема митця, як було задекларовано на вернісажі — реалістичні пейзажі, краєвиди, своєрідні роздуми на теми духовності та екології, ліричні за характером та поетичні за мелодикою куточки рідної землі. «Краєвиди — це його органіка, живопис дорогий, бо рідний, з продуманими деталями. Є почуття національної гордості, є добра школа, яка не обтяжує...», — зазначив на відкритті виставки доктор мистецтвознавства Володимир Овсійчук.

Вагомою подією січня, яка зібрала у залах музею численних шанувальників мистецтва, стала виставка художнього ткацтва авторського колективу митців у складі львів'ян — Стефанії Шабатури і Зеновії Шульги, а також коломийських художників, подружжя — Оксани Литвин і Ярослава Сахро. Спільна творча акція стала підсумком їх участі у довготривалому Міжнародному етномистецькому проєкті «Екологічний ракурс» (1998—2012 рр.), започаткованому ЛНАМ. Проєкт передбачав проведення міжнародних пленерів у с. Яворів Івано-Франківської області. У виступі на відкритті виставки автор задуму З. Шульга зазначила, що за п'ятнадцять років тісної співпраці група митців стала немов би однією сім'єю. У Карпатах під час літнього пленеру у дружньому спілкуванні на природі вони виткали колекцію ліжників, які вражали потужною енергетикою, вишуканим колоритом, красою композиційних ритмів, цікавими художніми образами. Учасники також згадували, що попередником цього задуму був не менш успішний широкомасштабний проєкт «Відродимо глинянський килим» (1996—1997). У словах вдячності за участь у проєкті О. Литвин підкреслила вагомість співпраці, її значення для подальшої творчості: «Вдосконалюємося з року в рік..., є життя до проєкту і після...»¹¹.

¹¹ Записано 27 січня 2012 р. від Литвин О. на відкритті виставки.

Іл. 1. Оксана Семерека-Малик. Ляльки-мотанки, 2012

Ще один сіневий вернісаж не пройшов непомітним у виставковому житті МЕХП. Йдеться про самобутню виставку-пам'ять, виставку-спогад, приурочену до сумного 40-річчя масових арештів в Україні патріотів-шістдесятників. Виставка «Ув'язнена юність», що відбулася у вестибюлі Музею, була організована на основі архівних матеріалів відомого громадського діяча, львівського колекціонера Ярослава Лемика. З чорно-білих фотографій до глядача переконливо промовляли молоді і завзяті Василь Стус, Вячеслав Чорновіл, Ігор та Ірина Калинці, Роман Іваничук, Стефанія Шабатура та інші. Світлина знайомила з певними моментами життя українських патріотів: «Коляда 70-х», «Інтелігенція Львова кінця 60-х», «Василь Стус у Львові», «В. Стус серед колядників (1972)» тощо. Понад двадцять фотографій і стільки ж графічних творів львівських митців Ярослави Музики, Романа Петрука, Богдана Сороки творили живі спогади для старшого покоління і знайомили молодших відвідувачів з неоднозначним і суперечливим періодом відродження національної культури і масових арештів українських діячів літератури та мистецтва.

У березні з нагоди Національного свята Литви — 22-ї річниці відновлення Незалежності Литовської республіки Почесне консульство Литовської республіки у Львові та Посольство Литовської республіки в Україні відкрили виставку «Литовське народне мистецтво: національний костюм, юста, верба». Народні вироби яскраво презентували самобутність традиційної творчості литовського народу. Було показано народний костюм п'яти етнографічних регіонів Литви. Його особливістю є те, що до сьогодні він сприймається литовцями як органічна цілісність, де кожна складова не

Іл. 2. Міхай Тимошенко. З циклу коміксів графічного роману «Герой поневолі» (за мотивами І. Франка)

мислиться поза загальним ансамблем і не використовується окремо. Ткані «юости» литовської народної майстрині Антаніні Діджгалвене продемонстрували барвисте розмаїття поясів, якими прикрашають одяг, обмотують немовлят і підвішують колиски, використовують у ритуалах залицяння, побуту, похоронної обрядовості тощо. Зі всього розмаїття відомих нам вербних букетів багатоколірністю і пишністю форм виділяється Великодня верба Вільнюського краю, що стала складовою виставки. За характерним поєднанням кольорів і візерунків вона перегукувалася з народним строєм і національними поясами Литовської республіки.

Кожен народ своїм мистецтвом вносить лепту до загальної культурної скарбниці. На відкритті виставки Віталій Антонов — Почесний генеральний консул Литовської республіки у Львові зазначив: «Виставка дає можливість побачити невеличку частинку великої душі литовського народу. Гідними подиву і найвищої похвали є зусилля нинішніх литовських митців, майстрів, дослідників у вивченні, збереженні та популяризації литовського народного мистецтва»²².

Березневі виставкові проекти були доповнені камерною виставкою лемківської писанки. До уваги львів'ян та гостей нашого міста у вестибюлі Музею товариство «Лемківщина» з нагоди проведення IV всеукраїнсько-

го фестивалю представило писанки лемківського регіону. Вони виражали безконечним розмаїттям писанкового орнаменту. Можна було спостерігати його еволюцію від традиційного укладу до творення новітніх багатих тематичних та колористичних мотивів.

Виставкою народного малярства (березень — квітень) репрезентувала свою творчість член Національної спілки майстрів народного мистецтва України Тетяна Кобзар (Полтава). Вчитель образотворчого мистецтва, майстриня з 2002 р. активно експонує свої праці на персональних виставках у багатьох містах України. Її композиціям притаманні своєрідний спосіб образотворення і неповторна манера виконання. На експозиції до глядачів промовляли світлі образи світу, що нас оточує, пейзажні мотиви, зображення людей, оригінальні поєднання фігуративних форм та орнаментальних мотивів. Закладена у полотнах авторська стилізація, яскрава кольорова гама, насиченість фактур творили на експозиційних площах вернісажу гармонію краси, атмосферу затишку, тепла і доброго настрою.

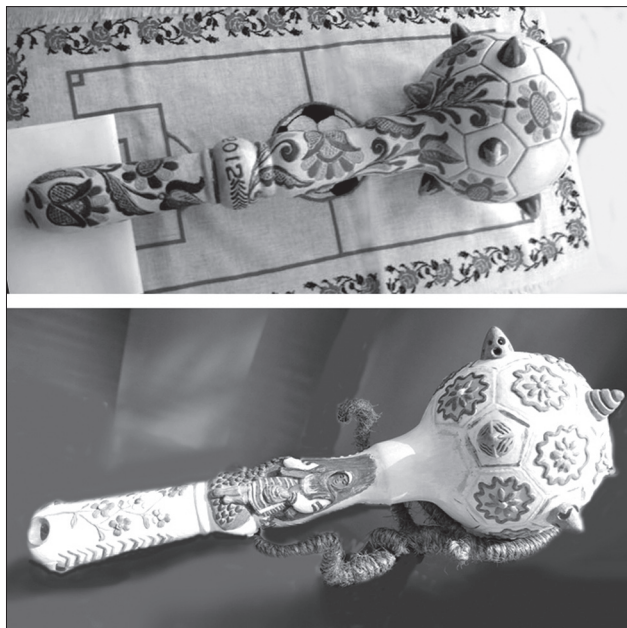
У квітні в рамках проекту «Французька весна» львівський «Альянс Франсез» спільно з видавництвом «Леополь» презентував в експозиційних залах МЕХП оригінальну виставку — графічний роман «Герой по неволі», створений за повістю Івана Франка художником Міхаєм Тимошенко (ідея проекту Кирила Горішного). М. Тимошенко — організатор фестивалю анімації, конкурсу коміксів і карикатури у Львові, учасник численних виставок в Україні та за кордоном, лауреат Міжнародних конкурсів. Він познайомився з коміксами ще в юності і вже тоді сприйняв їх як мистецтво, а не просто розвагу. Захоплення коміксами підштовхнуло молодого митця пов'язати своє життя з особливою сферою графічної творчості. Згодом це бажання втілювалося у масштабний проект «Герой по неволі». Вперше в Україні у залах МЕХП була представлена українська література на французький манер. Маловідомий нам жанр графічного роману асоціюється водночас з коміксом та жартівливою дитячою літературою. Створення проекту стало результатом вивчення документів та дослідження за участю львівських істориків. На основі твору І. Франка відбулася успішна спроба відтворити багатокультурне минуле габсбурського Львова. Як зазначалося на відкритті виставки, рисунки графічного роману «Герой по неволі» передбачається видати у двох томах.

²² Записано 16 березня 2012 р. від Антонова В. на відкритті виставки.

Саме чорно-білі уривки першого тому були репрезентовані на виставці у МЕХП (Іл. 2).

Ще однією нагодою ознайомитися з мистецтвом творення ляльки стала авторська виставка Ярослави Сенюк (квітень — травень). Експозиція була різноплановою і колоритною, позначеною рукотворною виконавською майстерністю авторки. У вузловій ляльці-мотанці авторка використала традиційний одяг з різних етнографічних регіонів і народів. Разом з тим, зберігаючи основу обраного мотиву, вона намагалася робити щось своє. Колекція майстрині налічує понад 400 ляльок, створених впродовж двох років. На експозиції вони були погруповані за темами: «З бабусиної скрині», «Пори року», «Зимова симфонія», «Щасливе дитинство», «Морська симфонія», «Ляльки-обереги» тощо. Етнографічні особливості краю відображали групи: «Бойківчанки», «Гуцульщина», «Покутський край», «Діви княжої доби». Ексклюзивні, в ошатному вбранні, вишукані й, водночас, прості запам'яталися глядачам цикли «Паньки Львова», «Поважні пані», «Осіньна рапсодія» та інші. Самобутність етноляльок демонстрували серії: «Полісяночки», «Галицька лялька», «Лемківчанки» тощо. На відкритті виставки Я. Сенюк призналася: «Мої ляльки — мої діти, вони різні, але я плекаю їх так, щоб кожна з них випромінювала любов, тепло і доброту...»³³.

Великою подією стало проведення у Львові матчів європейського футбольного чемпіонату «Євро-2012». Спортивні змагання спричинили значне пожвавлення культурно-мистецького життя міста. Музеї та галереї намагалися брати участь у цій події шляхом проведення виставок з унікальних фондів колекцій та показу творів сучасного мистецтва. Не залишився осторонь і МЕХП, який представив до огляду львів'янам та численним гостям нашого міста виставку спортивного плаката з фондів Музею (травень — серпень, куратор — Мар'яна Сеньків). Експозицію склали плакати кінця XIX — першої третини XX ст. з найрізноманітнішою тематикою. Рекламні постери демонстрували зріз життя спортивних товариств, показували широку тогочасну популярність багатьох видів спорту у Львові. Автентичні графічні композиції свідчили про спортивний рух чеського, а згодом і українського товариства «Сокіл», метою якого було «виховання членів в гімнастиці через

Іл. 3. Рагулі Власідзе. Фрагмент експозиції керамічних буюлів, створених з нагоди проведення футбольного чемпіонату «Євро-2012»

спільні вправи, прогулянки, праця над культурним та економічним розвитком українського народу»⁴⁴.

Оригінальністю помислів вирізнялися плакати, які представляли спортивні свята, чемпіонати, змагання з різних видів спорту: футболу, кінних та автоперегонів, гімнастики, плавання тощо. Назвемо деякі з них: «Сокільське свято» (автор — Я. Левицький, 1927 р., Львів), «Чемпіонат світу з хокею. Криниця» (автор — С. Осецький, Є. Сколімовський, 1930 р., Варшава), «Міжнародні університетські лижні змагання» (автор — Евуст, 1927 р., Швейцарія), «Велосипеди Віктор» (автор Вілл Бредлі, кін. XIX ст., США) та інші. В цілому географія репрезентованих плакатів була доволі широкою — Україна, Польща, Чехія, Італія, Франція, Швейцарія, США. Виставка презентувала авторів, які входили до числа найталановитіших майстрів свого часу. Особливої уваги заслуговували визнані класики української графіки — Павло Ковжун і Петро Холодний та всесвітньовідомий французький живописець, графік, плакатист світового масштабу — Анрі де Тулуз-Лотрек.

Ще одна, не менш атракційна виставка, присвячена футбольному чемпіонату, відбулася у вестибюлі Музею (квітень — червень) і привернула увагу багатьох шанувальників «мистецтва м'яча». Йдеться про екс-

³³ Записано 27 квітня 2012 р. від Сенюк Я. на відкритті виставки.

⁴⁴ З анотації до виставки «Спортивний плакат кінця XIX — першої третини XX ст.» (травень, 2012 р.).

Іл. 4. Оксана Романів-Тріска. Богородиця доби Бароко, малярство на склі, 2012

позицію керамічних булав Рагулі Власідзе. Грузинський драматург впродовж чотирьох років з допомогою українських друзів реалізує в Україні свої проекти. Одним з таких проектів стало творення Благодійної програми «Міжнародний фестиваль футболу «Великий м'яч», засновниками якої були два Благодійні фонди — «Творча Україна ХХІ сторіччя» і Всеукраїнський Благодійний фонд Юрія Дерев'янка. Р. Власідзе створив серію гетьманських булав. Використовуючи різні атрибути футбольної тематики, він оздобив ними керамічні декоративні кулі, що нагадували футбольний м'яч. Булави відрізнялися оригінальним композиційним вирішенням як кулястого завершення, так і подовгастої ручки. Кольорові рослинні мотиви у вигляді листя, квітів, розет, іноді у поєднанні з геометричним орнаментом, оздоблювали вироби з різних боків. Автор створював свої праці емоційно і натхненно: «Булави — це теж мої герої, це арена для творчої діяльності. Моя булава — це не зброя, а духовна сила українського народу...»⁵. Ефектна авторська подача футбольної тематики, її несподіване поєднання з давнім атрибутом влади в Україні привабляла чимало відвідувачів Музею, як футбольних вболівальників, так і людей небайдужих до цікавих мистецьких проектів (Іл. 3).

⁵ Записано 27 квітня 2012 р. від Власідзе Р. на відкритті виставки.

Вагомою подією мистецького життя Львова стала колективна виставка «Малярство на склі: трансформація» (травень — червень), яка об'єднала творчий доробок одинадцяти художників. Згадаймо, що перша виставка «Малярство на склі: традиції і відродження» відбулася у 1988 р. у Національному музеї Львова, а наступна — у 2006 р. у залах МЕХП. Малярство на склі становить окремий напрям сучасного українського мистецтва. Він бере свій початок від народних хатніх образів ХІХ — першої третини ХХ ст., поширених на Гуцульщині, Покутті та Буковині. Справжнє відродження малярства на склі відбулося у 1990-х роках, з настанням незалежності Української держави. Виставка «Малярство на склі: трансформація» представила широку палітру сюжетів, багатоманітність їх яскравих перетворень у специфічній техніці, «виражених на філософському, ідейно-образному, техніко-стилістичному та інших рівнях» [5, с. 2].

Роботи митців, репрезентованих на виставці, за манерою та стилем виконання були оригінальними і цілком не схожі між собою, що свідчило про потужний творчий потенціал творчих особистостей. Так, творам Тараса Лозинського, який зберіг тісний зв'язок з народною іконою на склі, притаманні експресія та імпульсивність кольору, його образи сповнені глибокої духовної напруги. Індивідуальний стиль малярства характерний для Володимира Луканя: яскраві «дзвінки» барви, у сполученні з тонким пластичним контуром, творять особливу стилістику творів, що споріднює їх зі старовинними коштовними емальми» [5, с. 2]. В основі багатьох композицій Оксани Романів-Тріски прочитувалися сміливо інтерпретовані іконографічні схеми, де поєднувалися графічний рисунок тушшю, мазки напівпрозорих і пастозних фарб, позолота тощо. Власні засоби художнього вислову та сучасні стилістичні прийоми притаманні в іконописній тематичі та натюрмортах Ігоря Іваніва. Цілком своєрідними і нетиповими для традиційного малярства на склі були роботи Миколи Андрущенка, де формальне вирішення композицій відбувалося від лаконічної палітри, збагаченої складними відтінками ахроматичних кольорів [5, с. 2]. Основна концепція творів нефігуративного живопису Володимира Чорнобая полягає у дослідженні автором нових відносин між людиною та природою, а образно-асоціативним композиціям Ігора Вірщука, наповненим технічними ефектами, притаманне філософське осмислення буття, проникнення у

внутрішній світ людини. Роботи Оксани Андрущенко побудовані на складних багатих кольорових зіставленнях, що формують декоративні геометризovanі композиції. У творах Галини Якубишин прочитувалося авторське трактування фольклорних, лірично-пісенних образів. Народне декоративне мистецтво знайшло вияв у ритмічному чергуванні фігуративних форм та геометричних мотивах орнаменту у малярських композиціях Романа Якубишина. Мар'яна Мотика зображає сцени сільського життя, пейзажні мотиви, полюбає анімалістику (Іл. 4, Іл. 5).

На широкомасштабній виставці «Малярство на склі: трансформація» шанувальники мистецтва побачили широкий діапазон творчих пошуків сучасних митців, отримали позитивний емоційний заряд барвистої мистецької палітри. Мистецтвознавець Роман Яців на відкритті виставки справедливо зазначив, що малярство на склі — явище, яке є ідентифікатором українського мистецтва, має глибокі тенденції осмислення феномену. Через свою емоційну ідентичність традиція може жити і бути скерована в майбутність⁶⁸.

У травні в актовому залі МЕХП відбулася презентація другого тому ілюстрованого видання Оксани Косміної (Київ) «Традиційне вбрання українців. Полісся. Карпати». Численні шанувальники народного одягу, які завітали на презентацію книги-альбому, мали змогу ознайомитися на сторінках нового видання зі строкатим вбранням бойків, лемків, гуцулів, буковинців, закарпатців. У книзі авторка зібрала сто зразків автентичного одягу, прикраси та аксесуари з музейних і приватних колекцій України. Окремий інтерес викликала невелика виставка стилізованих сценічних костюмів, створених О. Косміною за зразками традиційного народного одягу різних регіонів України.

Частими гостями Музею є митці Польщі — студенти чи викладачі мистецьких закладів, майстри художньої фотографії, художники образотворчого мистецтва. У серпні виставкові зали МЕХП прикрасили твори художників-педагогів з польського міста Любліна. У групу «Контраст», яка була організована у 2009 р., входять семеро митців — Марта Андала, Ганна Корженьовська, Лешек Невядомські, Рената Овчарук, Ярослав Струк, Збігнев Стржижінські і Малгожата Взорек. Їх об'єднує, насамперед, захоплення єдиним традиційним живописним жанром — пейзажем, час-

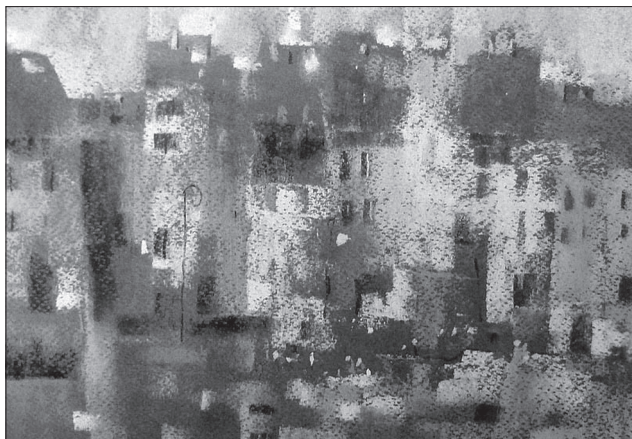

Іл. 5. Мар'яна Мотика. Стара хата, малярство на склі, 2011

те перебування на пленерах та творення малярських полотен безпосередньо на природі. Художники організували численні вернісажі у польських містах — Бялостоку, Варшаві, Казімеж Дольнім, Любліні, Хелмі та інших. Перший показ творів групи «Контраст» в Україні відбувся у 2009 р. в Луцьку. За твердженням самих митців група «Контраст» свідомо не декларує жодного маніфесту чи мистецької програми, адже вони обмежують творця, спонукають до безперервного перебування у певному творчому полі. Кожен з них малює пейзаж за власними переконаннями та уподобаннями, застосовує особисті мистецькі засоби виразу. Діапазон тут достатньо широкий — «від майже реалістичної, часто романтично-постімпресіоністичної форми, через магічний і символічний світ, експресії, багату малярську матерію, до синтетичної, дуже ощадної у формі і барві абстракції» [7, с. 4]. Ще однією характерною рисою художників групи «Контраст» є їхня відкритість, бажання до співпраці та пошуку однодумців-приятелів у світі мистецтва. Вони вважають, що саме така творча позиція становить сама по собі окрему істотну вартість (Іл. 6).

Літні серпневі дні були ознаменовані ще однією виставкою графіки і живопису львівського митця, випускника Академії друкарства ім. І. Федорова Віталія Шнитка. Учасник міських, всеукраїнських та міжнародних виставок представив на суд глядачів живописні полотна та графічні роботи у різноманітній тематично-жанровій палітрі. До експозиції виставки увійшло близько півсотні творів, які продемонстрували широкий зріз творчих інспірацій художника, засвідчивши його тяжіння до пейзажного формату. Виставка, приурочена до 50-ліття з дня

⁶⁸ Записано 31 травня 2012 р. від Яців Р. на відкритті виставки.

Іл. 6. Марта Андала (група «Kontrast»). Спогяд, пастель, 2012

Іл. 7. Анна Зарніцкі. Гранати, п. о., 2012

народження митця, зібрала чимало друзів і прихильників його мистецького таланту.

У вересні в експозиційних залах МЕХП відбулася виставка львівського графіка, заслуженого діяча мистецтв України Івана Проціва. Митець репрезентував графічні твори, наділені індивідуальними художньо-стильовими особливостями, складною системою формального вислову. До представленого експозиційного ряду увійшло чимало композицій — ліричних за характером, поетичних за мелодикою та філософських за світосприйняттям. Формотворчі принципи І. Проціва, колористика та ритміка його творів немов би продовжують характерну для Львова стилістику декоративного оздоблення будівель, створених у період сецесії-модерну. Черговий вернісаж художника засвідчив його причетність до активної плеяди львівських митців, які, звряючи свої нові творчі набутки, прагнуть зустрічей з вимогливим львівським глядачем.

У вересні, на початку осені, відбулася виставка живопису Анджея Наврота та батіку його дружини Барбари Наврот (м. Лодзь), яка продовжила давню та плідотворну співпрацю музею з культурно-мистецьким середовищем Польщі. Випускники Лодзької академії красних мистецтв ім. В. Стжемінського, досвідчені художники і педагоги показали львівським глядачам оригінальну колекцію творчих робіт, які вирізнялися вишуканим композиційним укладом, витонченими колористичними і тональними вирішеннями. Незважаючи на те, що у більшості випадків автори уникали зображальної конкретики і віддавали перевагу абстрактно-образним асоціаціям, їхні твори сповнені живих емоцій, позитивних настроїв та філософських роздумів. В композиціях А. Наврота поєднуються геометричні мотиви з довільними експресивно-живописними формами. Дуже часто основну роль відіграє зіставлення світла і тіні: «Чорне і біле, як найповніший контраст, захоплює його своєю простотою, а водночас нескінченною можливістю творення складних комбінацій, які провокують глядача до пошуку власних вражень» [8, с. 3]. Твори Б. Наврот м'ягші, ліричніші за емоційним виразом. Часто в них зустрічаємо зіставлення легких пастельних тонів, делікатні переходи зближених барв. Композиції художниці здебільшого відповідають характерним особливостям техніки батіка.

Широка тематика фондової колекції плаката МЕХП дає змогу часто формувати самобутні виставкові проекти. На основі збірки було вже зроблено чимало експозицій, які привернули увагу фахівців та шанувальників мистецтва графіки. У вересні відбувся ще один вернісаж — «Польський міжвоєнний кіноплакат», який засвідчив про вміння художників втілювати у специфічній графічній формі плаката тогочасні ідеї кіноматографа (куратор — М. Сеньків). Як відомо, польські митці завжди славилися вагомими здобутками у цій ділянці творчості. Їхні формотворчі пошуки яскраво відображають стилістичні особливості, властиві тогочасному мистецькому середовищу. Було експоновано 16 плакатів, що творило цікавий візуальний ряд виставки. Серед інших — «Крилатий переможець» (автор — Е. Джон, 1924, Варшава), «Бунт крові й заліза», «Коханка Шамоти» (автор — С. Норіс, 1927, Варшава), «Душі в неволі» (автор Т. Гроновський, 1930, Варшава), «Галька» (автор Б. Лампарський, 1930, Варшава), «Краса життя» (автор — А. Горовіч,

1930, Варшава, «Страшна ніч» (автор — С. Норблін, 1931, Варшава) тощо.

Початок жовтня у виставковому житті МЕХП ознаменувався відкриттям виставки живопису Андріана Жудро та Анни Зарніцької (Ізраїль) «Над небом блакитним». Андріан Жудро народився в Білорусі, де закінчив мистецький коледж у Мінську. В Ізраїлі проживає з 1999 року. Його твори експонувалися на багатьох персональних і групових виставках (Білорусь, Молдова, Польща, Росія, Чехія). За усіх екстравагантних зваб сучасного мистецтва у своїй праці автор схиляється до філософських засад так званого магічного реалізму. Він — майстер пейзажу, натюрморту, фігуративного зображення, тематичних композиційних вирішень. Його портретовані, змальовані в інтер'єрі чи екстер'єрі, часто написані в активній кольоровій експресії, зі своїми світоглядами, заглиблені у сутність життя. Твори митця несуть спокій, внутрішню рівновагу і, разом з тим, постійну загадку. З цього приводу відомий мистецтвознавець, колишній львів'янин Г. Островський стверджує: «Багато шляхів відкрито для нього і він є одним з тих, хто робить правильний вибір» [1, с. 3]. На відкритті виставки А. Жудро щиро подякував львів'янам за тепле прийняття і признався, що українська земля — його другий дім... «До того виставка була в Кракові, але тут особливо відчув тепло українських сердець. Я вийшов у відкритий світ і відчув, що це той шлях, по якому буду рухатися далі»⁷⁹ (Іл. 7).

Анна Зарніцька здобула початкову мистецьку освіту в Іркутську, а згодом навчалася на графічному відділенні Московського державного університету. З 1991 р. вона проживає в Ізраїлі і сьогодні є президентом Професійної асоціації художників країни. Її персональні виставки відбувалися в Канаді, Польщі, Узбекистані, Україні, Чехії. А. Зарніцька — художник творчо зрілий, яка вільно володіє виразними засобами мистецтва живопису, лише їй притаманним світобаченням. Твори художниці завжди вирізнялися експресивністю, динамікою відкритих барв, незвичайним рухом сміливого, пастозного мазка. Улюблене художницею контрастне зіставлення синьо-голубих та жовто-червоних кольорів зустрічаємо у більшості її живописних полотен. Твори Анни Зарніцької не залишають глядача байдужим та немов би затягують нас у барвисте мереживо. Як за-

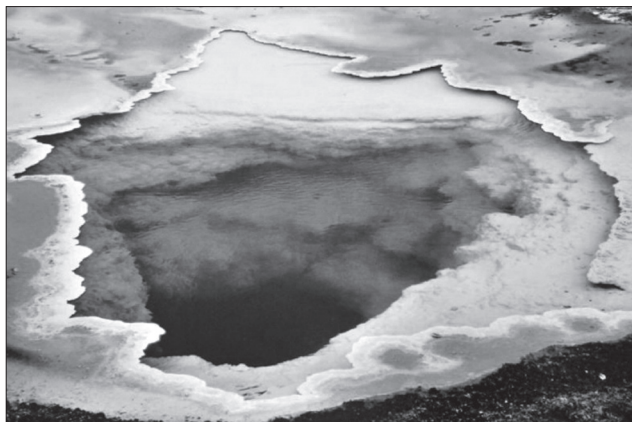

Іл. 8. Михайло Селезінка. Ліра дарує поетові безсмертя, папір, авт. техніка, 2002

значає у вступній статті до каталогу і виставки згаданий нами Г. Островський, «...рухаючись крізь фантастичні ситуації і можливі комбінації, ми пізнаємо універсальну парадигму творчості — реальне мистецьке відчуття цілого і деталей» [2, с. 4].

У листопаді в рамках урочистостей із нагоди 130-річчя заснування мистецької школи у Косові (Івано-Франківська обл.) у залах МЕХП відкрито ювілейну виставку творів викладачів та учнів Косівського інституту прикладного та декоративного мистецтва, який започаткував свою історію у 1882 році, як ткацька промислова професійна школа. Сьогодні Інститут — відомий мистецький навчальний заклад, який активно формує регіональний культурно-естетичний напрям у народному та професійному мистецтві, сприяє відродженню забутих і зникаючих на Гуцульщині ремесел. До експозиції увійшли кращі творчі роботи викладачів та студентів різних відділів декоративного та прикладного мистецтва. Вишуканим народним орнаментом, вдалим поєднанням його зі сучасними стилізованими узорами вирізнялися вироби художньої різьби на дереві, ткацтва, вишивки, роботи зі шкіри, кераміки та металу. Доповнювали експозицію витончені моделі одягу, де використано крій традиційних елементів гуцульського одягу, щедро оздоблений вишивкою, гаптуванням, мережкою, вставками зі шкіри та металу. Доробок викладачів та

⁷⁹ Записано 3 жовтня 2012 р. від Жудро А. на відкритті виставки.

Іл. 9. Лука Бракалі. Фрагмент проекту «Екосистеми», 2012

студентів задекларував творчий потенціал мистецького вузу, його неперервний зв'язок з народним мистецтвом. Організатори виставки, відвідувачі та фахівці відзначили важливість подальшого повноцінного існування одного з небагатьох осередків народного мистецтва, який творив і творить потужне джерело творчих пошуків художників західного регіону України.

Присутність філософського духу, особлива магічна сила були притаманні творам Михайла Селезінки, представленим на ретроспективній виставці живопису, присвяченій 70-літтю з дня народження художника (грудень). Шлях до пізнання — один із головних творчих принципів митця. Основою основ його творчості є пріоритет внутрішнього стану, його рух і зміна. Тому художник звертається до таких тем, як «Світ», «Всесвіт», «Простір у часі», «Таїнство», «Вимір». Іншою темою художника, яку він розробляє протягом років, справжнім філософським трактатом вічності є цикл авторських творів «Людина і Птах». Він постійно стверджує, що прекрасне не може бути пізнаним, його необхідно відчувати або творити. В розпорядженні творця три основні засоби: спостереження за природою, роздуми і експеримент..., він сміливо ставить запитання світові, щоб пізнати його і реалізувати пізнання в своїй творчості [6, с. 3]. Тому у своїх роботах, які відзначаються високою емоційністю і психологічною напругою, він намагається досягнути всемогутню красу природи та відтворити «неповторний стан» власної душі. Виставка М. Селезінки засвідчила, що його творчість пробуджує думку, змушує глядача замислитись, ніби перекинути місток із минулого в майбутнє... (Іл. 8).

Ще один вернісаж у грудні представив фотовиставку італійського майстра Луки Бракалі «Екосис-

теми». Виставка відбулася за сприяння Посольства Італії в Україні, Італійського інституту культури в Києві та Центру італійської мови і культури Львівського національного університету ім. Івана Франка. Захоплення фотографією — давня пристрасть Л. Бракалі. Його твори експонуються в музеях і галереях Рима, Болоньї, Софії, Нью-Йорка, Києва, Львова. Він є переможцем багатьох міжнародних фотоконкурсів. Збірка світлин Луки Бракалі «Екосистеми» проілюструвала враження майстра від безперервної подорожі навколо світу. Він відвідав 130 країн, присвятивши двадцять років пізнанню нашої Планети. У фоторепортажах митця привабливі і загадкові ландшафти з різних куточків землі, до яких часом важко дістатися, аби побачити їх на власні очі. Світлина Л. Бракалі дають можливість «відчути красу, поезію, а іноді й трагічне виснаження Землі, що є нескінченним через постійне втручання людини... Завдяки його зображенням небачені пейзажі стають частиною нас самих. Його світосприйняття пропонує нові шляхи налагодження стосунків людини з планетою», — вважає професор Флорентійського міжнародного інституту дизайну та маркетингу «Полімода» Ламберто Кантон [4, с. 2] (Іл. 9).

Наприкінці грудня символічним завершенням виставкових проектів 2012 р. стало відкриття виставки «Малій Академії мистецтв в м. Підбуж — 20 років». Свято образотворчого мистецтва супроводжували пісні і танці учнів Підбузької спеціалізованої школи-інтернату ім. Е. Миська. Привітати вчителів та учнів прийшло багато гостей та друзів, серед яких було чимало випускників мистецького закладу. Двадцять років тому народний художник України, лауреат Державної премії ім. Т. Шевченка Еммануїл Мисько задумав створити «базу» для пошуку обдарованих дітей, які мають хист до малярства, скульптури, різновидів декоративно-прикладного мистецтва. Згуртувавши довкола себе ентузіастів-однодумців, академік розпочав пошук талановитих дітей у найвіддаленіших селах Прикарпаття. 1992 р. із благословення отця Івана Музички з Рима, за участі ректора ЛАМ Е. Миська, представників Управління освіти Львівської облдержадміністрації, влади Дрогобицького району та громадськості відбулося урочисте відкриття Підбузької Малої академії мистецтв. На теперішній час у школі укомплектовано дев'ять класів, в яких навчаються 114 учнів. Поряд із загальноосвітніми предметами вони

вивчають профільні предмети: малюнок, живопис, композицію, історію образотворчого мистецтва. Тут діють музичний та хореографічний гуртки, гурток іконопису, технічного і архітектурного дизайну. 75% випускників навчаються на факультетах художнього спрямування у різних вузах [3, с. 5]. Завдяки праці вчителів художніх дисциплін, які мають вищу мистецьку освіту, таких як М. Олексяк, Л. Микитич, Л. Загайський та інших діти, розвивають нестандартне художнє мислення, продукують нові творчі ідеї. Вражає кількість виставок, конкурсів, презентацій, пленерів, фестивалів всеукраїнського та міжнародного значень, у яких брали участь учні школи. Численні нагороди, дипломи та призові місця — вагомий здобуток учнів та викладачів, чим не часто можуть похвалитися спеціалізовані школи у містах чи районних осередках культури. На ювілейній виставці було представлено близько ста робіт. Барвистим килимом сприймалися роботи, виконані олією, аквареллю, тушшю та гуашшю на папері чи полотні. Неабияку майстерність учні проявили у створенні картин, розписаних на склі та дереві. Виставка творчих робіт Підбузької спеціалізованої школи-інтернату «Мала академія мистецтв ім. Е. Миська» продемонструвала непересічний талент дітей, їхню емоційну снагу, стан високого творчого піднесення, як запоруку дальшого успішного шляху на ниві мистецької освіти.

Впродовж 2012 р. МЕХП проводив активну виставкову роботу, яка є органічною складовою діяльності Інституту народознавства НАН України. В залах Музею відбулися різнопланові та різножанрові самобутні вернісажі. Численні відвідувачі Музею мали змогу ознайомитися з окремими групами творів з фондів колекцій Музею, з роботами народних майстрів, з працями іменитих чи мало знааних митців з України та з-за кордону. Разом з тим, часто експозиційні зали надавалися для творчих експериментів молодих художників, студентів та учнів мистецьких закладів. Кожен виставковий проект, що реалізується в Музеї, завжди є святом і для авторів, і для працівників Музею. Адже така спільна праця сприяє підвищенню культурного рівня глядачів, пізнанню і поширенню знань щодо розвитку напрямів і шляхів у мистецьких творчих процесах.

1. Андріан Жудро. Над небом блакитним : каталог / Жудро Андріан ; автор вст. статті Г. Островський. — Львів : МЕХП ; Фонд підтримки культури та спорту «Maxim», 2012. — 20 с.

2. Анна Зарніцькі. Над небом блакитним : каталог / Зарніцькі Анна ; автор вст. статті Г. Островський. — Львів : МЕХП ; Фонд підтримки культури та спорту «Maxim», 2012. — 24 с.
3. Вовк В. Малій академії мистецтв — 20 років / В. Вовк // Мала академія мистецтв імені Е. Миська. — Підбуж, 2012. — 60 с.
4. Лука Бракалі. Екосистеми. Буклет / Бракалі Лука. — Львів : МЕХП, 2012.
5. Малярство на склі. Трансформація : каталог / автор вст. статті О. Шпак. — Львів : Музей етнографії та художнього промислу, 2012. — 22 с.
6. Михайло Селезінка. Малярство. Графіка : каталог / автор вст. статті Н. Світла. — Львів, 2012. — 32 с.
7. Grupa Kontrast : katalog / koncepcja, projekt Zbigniew Styczyński. — MIROstudio, 2012. — 16 s.
8. Wolanski T. Andrzej Nawrot... / T. Wolanski // Andrzej Nawrot. Rysunek, grafika. — Miejska Galeria Sztuki w Łodzi, 2000. — 32 s.

Halyna Holubets

ON EXHIBITIONS SHOWN AT THE MUSEUM OF ETHNOGRAPHY AND ARTISTIC CRAFTS OF THE ETHNOLOGY INSTITUTE, NASU IN 2012

In the article some light has been thrown upon exhibit activities by the staff of the Museum of ethnography and artistic crafts, a department of the Ethnology Institute of NASU (2012). During this year there took place quite a number of exhibitions completed out of fund stores with re-organizing of permanent exposition. A series of international projects has been realized as well as presentation of native and alien traditional folk and professional decorative applied art. Numerous creations of painting, sculpture, graphical art and artistic photography have been presented to the audience.

Keywords: The Ethnology Institute of NASU, Museum of ethnography and artistic crafts, exhibit activities, 2012.

Галина Голубець

ВЫСТАВКИ МУЗЕЯ ЭТНОГРАФИИ И ХУДОЖЕСТВЕННОГО ПРОМЫСЛА ИИ НАНУ в 2012 году

В статье освещена выставочная деятельность Музея этнографии и художественного промысла Института народоведения НАН Украины в 2012 году. На протяжении года было проведено выставки из фондовой коллекции плаката, организовано презентации отечественного и зарубежного народного и профессионального декоративно-прикладного искусства, показаны произведения живописи, графики, художественной фотографии, работы учеников и студентов художественных учреждений.

Ключевые слова: Музей этнографии и художественного промысла ИИ НАНУ, выставки, 2012 год.